I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

PRIPOROČILA

EVROPSKA KOMISIJA

PRIPOROČILO KOMISIJE

z dne 21. oktobra 2011

o pobudi za skupno načrtovanje programov za raziskave „Urbana Evropa – svetovni urbani izzivi, skupne evropske rešitve“

(2011/C 312/01)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti člena 181 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) V času, ko se svetovni trendi, kakršen je urbanizacija, krepijo, je trajnostni razvoj evropskih urbanih območij pomembno družbeno vprašanje. Po napovedih bo do leta 2050 v mestih živelo približno 70 odstotkov svetovnega prebivalstva, danes pa jih živi približno 50 odstotkov [1]. Za Evropo bo ta delež večji: približno 83 odstotkov prebivalstva (približno 557 milijonov) bo po pričakovanjih do leta 2050 živelo v mestih.

(2) Urbanizacija vsebuje široko paleto medsebojno povezanih izzivov, vključno z družbeno zapostavljenostjo in izločenostjo, razraščanjem mest in prenaseljenostjo, vprašanji varnosti in zaščite, uničevanjem okolja, onesnaženjem in učinki na podnebne spremembe. Ta razvojna dogajanja izvajajo pritisk na družbo in pomenijo izziv brez primere za prožnost ter za upravljanje in obvladovanje urbanih sistemov v Evropi in po svetu.

(3) Po drugi strani pa bi morala Evropa izkoristiti prednosti urbaniziranega prostora. Urbana območja poganjajo rast evropskega gospodarstva. Urbane aglomeracije in omrežno povezana mesta so postali konice razvoja, ne le z družbenogospodarskega vidika, ampak tudi s tehnološkega in geopolitičnega vidika. Mesta so prava „središča inovativnosti“, v katerih se znanje, politika in praksa združujejo in ustvarjajo inovativne ideje, uporabljajo nove tehnologije in izkoriščajo sveže vpoglede v izzive in gonila urbanega razvoja in rešitve na področju slednjega. Obstaja tudi vse več dokazov, da imajo omrežja velikih urbanih središč, pogosto imenovana „svetovna mesta“, vse večji vpliv na mednarodni ravni, hkrati pa je treba priznati pomen malih in srednje velikih mest zaradi njihovega učinka, zlasti v smislu regionalnega razvoja. Za Evropo je značilna velika urbana gostota in veliko število malih in srednje velikih mest, katerih prednosti je treba upoštevati z gospodarskega, družbenega in kulturnega vidika.

(4) Strategija Evropa 2020 izpostavlja tri prednostne naloge, ki se medsebojno dopolnjujejo: pametna rast, trajnostna rast in vključujoča rast [2]. Trajnostni urbani razvoj bi lahko pomembno prispeval k doseganju teh ciljev. Komisija v svoji vodilni pobudi „Unija inovacij“, opisani v sporočilu Komisije z dne 6. oktobra 2010 „Vodilna pobuda iz strategije Evropa 2020 Unija inovacij“ [3], navaja kot cilje enega od možnih inovacijskih partnerstev „pametna mesta, prijetna za življenje, ki združujejo energetsko učinkovit in čist transport ter hiter internet“. Mesta lahko prispevajo k vključujoči rasti, zlasti v boju proti družbeni polarizaciji in revščini, preprečevanju družbene izločenosti in obravnavanju vprašanj staranja. Evropska platforma proti revščini in socialni

[1] http://www.un.org/esa/population/unpop.htm

[2] Sporočilo Komisije „Evropa 2020 – Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast“, Bruselj, COM(2010) 2020.

[3] COM(2010) 546.

izključenosti [1]) naj bi do leta 2020 dosegla cilj EU, da se revščina in družbena izključenost zmanjšata za najmanj 20 milijonov. Pomagala bo najti najboljše prakse in spodbujati medsebojno učenje med občinami.

(5) Nujno je treba okrepiti bazo znanja o integriranem urbanem razvoju na področjih, kjer se v okviru raziskav povezuje z gospodarstvom, družbo, mobilnostjo in ekologijo, da bi oblikovanje politike čim bolj temeljilo na dokazih.

(6) Potrebno je usklajevanje, da bi se ustrezno odzvali na navedene izzive, izkoristili priložnosti in olajšali sodelovanje pri visokokakovostnih raziskavah, namenjenih zagotavljanju raziskovalnih dokazov, ki podpirajo mestna območja kot zapleten omrežni sistem z veliko medsebojno odvisnostjo zadevnih gospodarskih, tehnoloških, družbenih in ekoloških podsistemov in z dolgoročno v prihodnost usmerjeno perspektivo.

(7) Svet za konkurenčnost je na svojem zasedanju 26. maja 2010 [2]) opredelil in utemeljil vrsto možnih pobud za skupno načrtovanje programov (JPI – Joint Programming Initiatives), vključno s pobudo „Urbana Evropa – globalni urbani izzivi, skupne evropske rešitve“, kot področja, na katerih bi skupno načrtovanje programov raziskav zagotovilo veliko dodano vrednost za sedanja razdrobljena prizadevanja držav članic in za obstoječe pobude Unije. Zato je sprejel sklepe, v katerih priznava potrebo po pobudi za skupno načrtovanje programov na tem področju ter poziva Komisijo, naj prispeva k pripravi te pobude.

(8) Države članice so s predložitvijo uradnih pisem o zavezi potrdile svoje sodelovanje pri takšni pobudi za skupno načrtovanje programov.

(9) Skupno načrtovanje programov za raziskave trajnostnega urbanega razvoja bi zagotovilo usklajenost raziskav in inovacij na tem področju, kar bi pomembno prispevalo k izgradnji polno delujočega Evropskega raziskovalnega prostora (ERA – European Research Area) za raziskave in inovacije glede urbanega razvoja in okrepilo vodilno vlogo Evrope ter konkurenčnost raziskav na tem področju.

(10) Urbani razvoj je pomembno večtematsko področje v programih financiranja Unije za raziskave in inovacije. Dejavnosti znotraj te pobude za skupno načrtovanje programov je treba tesno usklajevati z drugimi sorodnimi dejavnostmi v okviru obstoječih in prihodnjih programov financiranja in pobud glede raziskav in inovacij.

(11) Zato in da bi dosegle cilje iz tega priporočila, bi morale države članice sodelovati s Komisijo, da bi zagotovile usklajevanje in razvoj sinergij z obstoječimi shemami raziskav in razvoja, tako da bi raziskale sorodne pobude Komisije, kakršna je pobuda „pametna mesta in skupnosti“ in druge sorodne pobude, tako da se prepreči podvajanje in prekrivanje.

(12) Da bi Komisija lahko poročala Evropskemu parlamentu in Svetu, morajo države članice Komisiji redno poročati o napredku pri tej pobudi za skupno načrtovanje programov –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

1. Države članice se spodbujajo, da razvijejo in vzdržujejo skupno vizijo o tem, kako lahko sodelovanje in usklajevanje na področju raziskav na ravni Unije prispevata k doseganju trajnostnega urbanega razvoja v vseh njegovih oblikah [3]).

2. Države članice se spodbujajo k razvoju skupnega strateškega raziskovalnega programa, v katerem bi opredelile srednje- do dolgoročne raziskovalne potrebe in cilje na področju urbanega razvoja v razmerah rastoče globalizacije. Strateški raziskovalni program bi moral vključevati izvedbeni načrt, v katerem bi bile določene prednostne naloge in roki ter opredeljeni ukrepi, instrumenti in viri, potrebni za njegovo izvajanje.

3. Države članice se spodbujajo, naj v strateški raziskovalni program in v izvedbeni načrt vključijo naslednje ukrepe:

(a) opredelitev in izmenjava informacij o zadevnih nacionalnih programih in raziskovalnih dejavnostih;

(b) krepitev zmogljivosti za skupno napovedovanje in tehnološko ocenjevanje;

(c) izmenjava informacij, virov, najboljših praks, metodologij in smernic;

(d) določitev področij ali raziskovalnih dejavnosti, ki bi imele korist od usklajevanja in krepitve takega usklajevanja;

(e) določitev področij ali raziskovalnih dejavnosti, ki bi imele korist od skupnih razpisov za zbiranje predlogov ali od združevanja sredstev;

(f) opredelitev načinov za skupno izvajanje raziskav na področjih iz točke (e);

[1]) Sporočilo Komisije „Evropska platforma proti revščini in socialni izključenosti: evropski okvir za socialno in teritorialno kohezijo“, Bruselj, COM(2010) 758 konč.

[2]) 10246/10.

[3]) http://www.jpi-urbaneurope.eu

(g) zagotavljanje usklajevanja, razvijanje sinergij z obstoječimi in prihodnjimi programi in pobudami za financiranje raziskav in inovacij v Uniji ter preprečevanje podvajanja z obstoječimi in prihodnjimi pobudami Unije na tem področju;

(h) upoštevanje spreminjajočih se potreb mest in mestnega prebivalstva pri določitvi ciljev raziskovalnih programov na področju urbanega razvoja;

(i) souporaba, kjer je primerno, obstoječe raziskovalne infrastrukture ali razvoj novih zmogljivosti, kot so usklajene zbirke podatkov, ali popis in razvoj modelov za preučevanje urbanih procesov;

(j) spodbujanje boljšega sodelovanja znotraj javnega sektorja ter med javnim in zasebnim sektorjem in odprt inovacijski proces med različnimi raziskovalnimi dejavnostmi ter izobraževalnim in poslovnim sektorjem v zvezi z urbanim razvojem, ob hkratnem zagotavljanju širokega sodelovanja zadevnih zainteresiranih strani, kot so lokalni organi in civilna družba;

(k) izmenjava in širjenje znanja, inovacij in interdisciplinarnih metodoloških pristopov ter ugotavljanje in odstranjevanje ovir v sistemu raziskav in inovacij, ki preprečujejo, da bi družbeno koristne inovativne rešitve hitreje prišle na trg;

(l) zagotavljanje ustreznih znanstvenih informacij za raven oblikovanja politike na lokalni, regionalni in nacionalni ravni ter na ravni Unije;

(m) vzpostavljanje omrežij med središči, namenjenimi urbanim raziskavam, vključno s središči izven ERA.

4. Države članice se spodbujajo, da ohranjajo in naprej razvijajo učinkovito skupno upravljavsko strukturo na področju raziskav, povezanih z izzivom urbanega razvoja, z nalogo ustvariti skupne pogoje, pravila in postopke za sodelovanje in usklajevanje ter spremljanje izvajanja strateškega raziskovalnega programa.

5. Države članice se spodbujajo, da skupaj izvajajo strateški raziskovalni program prek svojih nacionalnih raziskovalnih programov v skladu s smernicami za okvirne pogoje za skupno načrtovanje programov, ki jih je oblikovala skupina Sveta na visoki ravni za skupno načrtovanje ([1]).

6. Države članice se spodbujajo, naj sodelujejo s Komisijo z namenom, da bi raziskale sorodne pobude Komisije za pomoč državam članicam pri pripravi in izvajanju strateškega raziskovalnega programa ter da bi pobudo za skupno načrtovanje programov uskladile z drugimi pobudami Unije na tem področju, na primer pri raziskavah in razvoju, podprtih s programi financiranja za raziskave in inovacije, zlasti na področju družboslovnih, ekonomskih in humanističnih znanosti, prometa, energije, okolja, IKT, varnosti, zdravja, in ostalimi pobudami za raziskave in inovacije, kot so ostale sorodne pobude za skupno načrtovanje programov (JPI), skupnosti znanja in inovacij Evropskega tehnološkega inštituta in evropske tehnološke platforme.

7. Države članice se spodbujajo, naj se tesno povežejo s Strateškim forumom za mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologije (SFIC – Strategic Forum for International Science and Technology Cooperation) ([2]) pri razvijanju in izvajanju možne mednarodne dimenzije v strateškem raziskovalnem programu in naj zagotavljajo skladnost s pobudami SFIC, pripravljenimi skupaj s tretjimi državami ali usmerjenimi k tretjim državam.

8. Države članice se spodbujajo, naj Komisiji z letnimi poročili o napredku redno poročajo o napredku pri tej pobudi za skupno načrtovanje programov.

V Bruslju, 21. oktobra 2011

Za Komisijo

Máire GEOGHEGAN-QUINN

Članica Komisije

([1]) ERC-GPC 1311/10. „Joint Programming in Research 2008-2010 and beyond“ („Skupno načrtovanje raziskovalnih programov za obdobje 2008–2010 in potem“) – Poročilo Svetu skupine na visoki ravni za skupno načrtovanje programov z dne 12. novembra 2010 – Priloga II.

([2]) SFIC je bil ustanovljen na podlagi Sklepov Sveta iz decembra 2008, v katerih je Svet pozval države članice in Komisijo, naj oblikujejo novo partnerstvo za mednarodno sodelovanje na področju znanosti in tehnologije. Ustanovil ga je Svet kot posebno sestavo Odbora za Evropski raziskovalni prostor (ERAC).